

Ob osemdesetletnici dr. Danila Furlana

20. marca 1993 je praznoval visok življenjski jubilej priznani slovenski klimatolog dr. Danilo Furlan. Rojen je bil v Trstu, od koder je po I. svetovni vojni z družino pribežal v Ljubljano. Tu je najprej končal srednjo šolo in leta 1937 zaključil visokošolski študij z diplomo iz geografije in zgodovine. Po dveh službah v prosveti in več priložnostnih zaposlitvah med II. svetovno vojno, se je leta 1950 zaposlil v takratni Upravi hidrometeorološke službe, sedanjem Hidrometeorološkem zavodu R Slovenije, kjer je preživel svoja najbolj ustvarjalna leta in se leta 1970 upokojil kot svetovalec zavodovega predstojnika za raziskave.

Opus njegovih klimatskih in meteoroloških objav ter elaboratov presega stopetdeset enot. Ob Furlanovi 70-letnici je slavljenčevo življenje in delo predstavila tudi naša revija (GV 1983). Iz tega pregleda bi želeli ponovno omeniti nekatere študije, mimo katerih ne more noben resen raziskovalec podnebnih razmer v Sloveniji. Temeljnega pomena ostaja študija "Padavine v Sloveniji" (GZ 1961), s katero je dr. Furlan pridobil naziv doktorja geografskih znanosti. Še vedno sta nepogrešljivi njegova knjiga "Temperature v Sloveniji" (Dela SAZU, 1965) in razprava "Ugotavljanje evapotranspiracije s pomočjo normalnih klimatskih pokazateljev" (Letno poročilo MS 1966), v kateri je dr. Furlan pripravil prvi pregled humidnosti v Sloveniji. Od mednarodnih objav pa moramo posebej omeniti njegov "Klimatski opis jugovzhodne Evrope" v seriji "Svetovni klimatski pregled" (World Survey of Climatology, Vol. 6, Amsterdam-Oxford-New York, 1977).

V zadnjih desetih letih je dr. Furlan nadaljeval svoje ustvarjalno delom in objavil več razprav. Rdeča nit večine razprav je raziskovanje vremenskih singularitet, za katere se je začel zanimati že ob koncu petdesetih let. V prispevku "O časovni skladnosti singularitet ustaljenega vremena na celinah severne poloble" (GV 1982) je analiziral povprečne in dnevne, višinske in prizemne cirkumpolarne karte v času srednjeevropskih singularitet. Postavil je hipotezo, da so singularitete, katerih verjetnost nastopa je vsaj 50 %, posebnost Evrope in da so pogojene z orientacijo gorstev.

V razpravah "Osončenje v Jugoslaviji" (GV 1983) in "O skladnosti padavinskih singularitet v Jugoslaviji" (GV 1984) je raziskavo singularitet osredotočil na teritorij nekdanje skupne države. V prvi razpravi je analiziral osončenje v juliju, decembru in celoletno osončenje ter vpliv grebenov in dolin na spremembe v osončenju med letom. Ugotovil je, da se srednjeevropske singularitete uveljavljajo nad celotnim ozemljem nekdanje Jugoslavije.

Do podobnega zaključka je prišel pri raziskovanju padavinskih singularitet. Obdelal jih je na osnovi srednjih dnevnih višin padavin za pet reprezentativnih postaj.

Dr. Furlan se je tudi po upokojitvi še naprej ukvarjal s praktično klimatologijo, h kateri je veliko doprinesel že z elaborati, ki jih je izdelal v okviru dela na HMZ Slovenije. V razpravi "Jakost vetra v Jugoslaviji in ocena njegove energetske

vrednosti" (GV 1985) je ugotovil, da je na šibke vetrove in tišine odpadlo 84 % vseh opazovanj, zato vetrna energija v nekdanji Jugoslaviji ni predstavljala pomembnega energetskega vira.

Ukvarjal se je tudi s točo in sodro (GV 1986). V razpravi je zlasti zanimiva primerjava med obdobjem 1971/80, ko je bila obramba pred točo že vpeljana in prejšnjim obdobjem, ko obrambe še ni bilo. Ugotovil je, da je bila v obdobju, ko obrambe še ni bilo, pogostost toče manjša. S tem je prispeval dodaten argument v prid zagovornikov opustitve obrambe pred točo zaradi njene neučinkovitosti.

Ob stoletnici rojstva velikana slovenske geografije dr. Antona Melika, je dr. Furlan pripravil pregled Melikovega klimatološkega ustvarjanja (GV 1990). Vse-skozi pa je sodeloval tudi pri obsežnem delu priprave in obdelave gradiva za načrtovani nacionalni atlas Slovenije, za katerega je pripravil padavinske in temperaturne karte.

Kratek prikaz znanstvenega in strokovnega dela uglednega slovenskega geografa in klimatologa izkoriščamo za naše iskrene želje, da bi jubileantu zdravje še dolgo služilo in mu omogočilo izpolnitev začrtanih ciljev, tudi tistih na področju klimatologije, s čimer bomo vsi, še zlasti pa stroka, pridobili nova dragocena spoznanja.

Darko Ogrin

Ob sedemdesetletnici univerzitetnega profesorja Jožeta Velikonje

Geografski vestnik se doslej še ni spomnil univerzitetnega profesorja Jožeta Velikonje. Glede na njegovo delo in vsestranske zasluge za razvoj šolske geografije, etnične in socialne geografije ter glede na njegov doprinos k razumevanju slovenske emigracije je prav čudno, da so tudi druga občila v Sloveniji vse doslej molčala. Šestdeset- in petinšestdesetletnice so ponavadi priložnosti, ko se javnosti predstavi delo in življenski utrip slavjenca. V primeru geografa Jožeta Velikonje pa ni bilo tako, saj so te obletnice minevale v obdobju ko, tako kot je veljalo za marsikoga drugega, domovina ni cenila zaslug, ki so bili tako ali drugače povezani s povojno "politično" emigracijo. Za Jožeta Velikonjo ne moremo reči, da je bil goreč pristaš slednje, vendar je bilo že dejstvo, da je bil sin ljubljanskega medvojnega župana (kolektivna družinska odgovornost!), tolerant in razgledan intelektualec in prepričan kristjan dovolj, da se o njem ni smelo pisati.

Jože Velikonja se je rodil v Ljubljani, 17. aprila 1923 pisatelju Narteju in Ivanki, rojeni Jeglič. Očetov rod izhaja iz Predmeje, mamin iz Kroke in Begunj. Njen oče, brat škofa je trgoval z vinom. S poroko sestra sta 1920. navezali sorodstvene vezi družini Velikonja in Stanovnik. Dr. Janez Stanovnik, zadnji predsednik Slovenije v jugoslovanski federaciji, je slavljencev bratranec. Polega